

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Savet RRA saopštio je 18.04.2011. godine da je, u skladu sa Javnim pozivom objavljenim 10. februara, tajnim glasanjem izabrao nove članove Upravnih odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i Radiodifuzne ustanove Vojvodine. Izabrani članovi Upravnog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije su mr Đorđe Vozarević, novinar; Milica Kuburović, novinar; dr Predrag Marković, istoričar; dr Slobodan Marković, profesor Univerziteta; Milan Nikolić, sociolog; mr Zoran Popović, profesor Univerziteta; akademik Vojislav Stanovčić, profesor Univerziteta u penziji; Dušan Stokanović, ekonomista i dr Žarko Trebješanin, profesor Univerziteta. Izabrani članovi Upravnog odbora Radiodifuzne ustanove Vojvodine su: mr Vanja Barišić, filolog, PR menadžer; Ivan Benašić, novinar; Dimitrije Boarov, novinar, pravnik, Dalibor Bubnjević, ekonomista, mr Ljiljana LJ. Bulatović, nastavnik Univerziteta i Boris Kovač, kompozitor.

Shodno Zakonu o radiodifuziji, Upravni odbori su organi upravljanja republičke i pokrajinske radiodifuzne ustanove, čije članove imenuje i razrešava Republička radiodifuzna agencija, iz reda novinara i afirmisanih stručnjaka za medije, menadžment, pravo i finansije, kao i drugih uglednih ličnosti. Mandat članova Upravnog odbora je pet godina. Nadležni su da usvajaju planove rada i izveštaje o radu i poslovanju Ustanova javnog radiodifuznog servisa, da imenuju i razrešavaju generalne direktore, direktore radija i televizije i glavne i odgovorne urednike programa, da donose investicione planove, da razmatraju preporuke Programskog odbora itd. Najviše polemike u javnosti, nakon objavljivanja odluke Saveta, izazvao je izbor Dalibora Bubnjevića za člana Upravnog odbora Radio-televizije Vojvodine. U medijima se moglo pročitati da je Bubnjević radio marketing knjige „Slučaj Nacionalni stroj“ lidera Nacionalnog stroja, Gorana Davidovića Firera. Goran Davidović Firer pravnosnažno je osuđen zbog raspirivanja nacionalne, verske i rasne mržnje, a Republičko javno tužilaštvo je još 2008. godine Ustavnom sudu podnelo zahtev za zabranu Nacionalnog stroja, kao neonacističke organizacije. Sam Bubnjević, međutim, tvrdi da su optužbe na njegov račun neistinite i da je u opštinskom sudu u Zrenjaninu 2009. godine doneta presuda kojom je potvrđeno da on nije vodio marketing sporne knjige. „Nije tačno da sam promoter knjige ‘Slučaj Nacionalni stroj’. To je neistina zbog koje sam bio prinuđen da tužim izdavača navedene knjige jer je neovlašćeno i samoinicijativno koristio moje ime i prezime. Prema

pravosnažnoj presudi Opštinskog suda u Zrenjaninu, izdavač knjige je morao javno da objavi tu činjenicu i da mi se javno izvini, kao i da plati 501.000 dinara na ime naknade štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda“, navodi se u Bubnjevićevoj izjavi koju su preneli mediji.

1.2. Savet RRA je razmatrao i godišnji izveštaj za 2010. godinu o ispunjavanju zakonskih i programskih obaveza Radio-televizije Srbije, te zaključio da Radio-televizija Srbije u posmatranoj godini nije ispunila zakonom propisanu kvotu programa nezavisnih produkcija. Takođe, Savet RRA prigovorio je Javnom servisu „ogromnu disproporciju“ između male zastupljenosti kulturno-umetničkih, dečijih i edukativnih sadržaja i prevelike zastupljenosti informativnih, programa vesti, dokumentarnih i zabavnih sadržaja. Savet je našao da je „ovakva proporcija programa zabrinjavajuća utoliko što ona ne osigurava raznovrsnost i izbalansiranost sadržaja kojima se podržavaju demokratske vrednosti savremenog društva, a naročito poštovanje ljudskih prava i kulturnog, nacionalnog, etničkog i političkog pluralizma ideja i mišljenja“, navodi se u saopštenju objavljenom tom prilikom. Savet je takođe skrenuo pažnju na veliki procenat repriza i konstatovao u više navrata kršenja Zakona o oglašavanju. Savet je izveštaj uputio Upravnom odboru Radio televizije Srbije i pozvao ga da ispuni programske obaveze definisane Zakonom o radiodifuziji.

Izveštaj, u maniru na koji nas je RRA već navikla, sadrži isključivo kvantitativnu analizu programa Radio televizije Srbije, te se uopšte ne osvrće na kvalitet sadržaja programa u posmatranom periodu. Međutim, već i iz takvog izveštaja vidi se da je RTS, npr. na svom prvom programu, gotovo 40% vremena u 2010. godini, emitovao reprize, dok je na drugom programu repriza bilo još više, gotovo 42%. U istom periodu, na prvom programu, ukupan udeo reklama, TV prodaje i samopromocije, činio je nešto preko 5%, dok je kulturno-umetnički program bio zastupljen sa 0,20%, naučno obrazovni sa 0,41%, verski sa 0,68%, a dečji sa 2,80%. Udeo vesti i informativnih programa iznosio je gotovo 32%. Na drugom programu, dominirali su sportski programi, sa oko 22,55% i informativni sa 18,10%, dok je kulturno-umetnički program bio zastupljen sa 5,88%, naučno obrazovni sa 13,06%, verski sa 2,29%, a dečji sa 5,98%. Inače, zakonom propisana kvota programa nezavisnih produkcija jeste 10% ukupnog godišnjeg vremena emitovanja programa, obračunatog tako da se ne računaju reprize, sportski prenosi, igre, reklame i tv-kupovina, kao ni program vesti, osim sopstvene produkcije vesti. Po nalazu RRA, ostvaren udeo programa nezavisnih produkcija na prvom programu iznosio je 5,99%, na drugom 7,36%, odnosno ukupno 6,65%.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

Republička agencija za elektronske komunikacije pokrenula je 20. aprila javne konsultacije o nacrtu Odluke o određivanju relevantnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, kao i o izveštajima o analizi devet tržišta predloženih za prethodnu regulaciju. Jedno od ovih tržišta je i tržište distribucije medijskih sadržaja. U analizi, Agencija nalazi da ne postoji efikasna konkurencija, odnosno da kablovski operator SBB poseduje pojedinačnu značajnu tržišnu snagu. Iako na tržištu distribucije posluje 81 operator, SBB ima tržišno učešće veće od 50%, te je po Agenciji u poziciji da ostvari značajnu prednost u odnosu na konkurente. Sa druge strane, u analizi se konstatuje da između operatora na tržištu distribucije postoji prećutni sporazum vezan za njihovo geografsko pozicioniranje, u okviru kog su operatori praktično između sebe podelili područja pružanja usluge postavljanjem svojih mreža za distribuciju tako da se ne preklapaju. Ovakvo raspoređivanje operatora je izazvalo situaciju u kojoj, i pored postojanja više tržišnih učesnika, zapravo realne konkurencije među njima nema, a na štetu krajnjih korisnika.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Odbor za kulturu i informisanje Narodne skupštine Republike Srbije održao je dve sednice u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi. Na sednici održanoj 5. aprila, Vesna Marjanović podnela je ostavku na funkciju predsednika Odbora, zbog odlaska na novu dužnost. Ona je, naime, izabrana za novog člana Gradskog veća Beograda, a baviće se pitanjima kulture. Dve nedelje kasnije, Vesna Marjanović izabrana je i na funkciju potpredsednice Izvršnog odbora Demokratske stranke. Za novog predsednika Odbora izabrana je Jelena Trivan. Na sednici Odbora koja je održana 21. aprila, razmatran je Izveštaj o sprovođenju Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti za 2010. godinu. Izveštaj je predstavio Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, koji je ocenio da je u oblasti slobode pristupa informacijama od javnog značaja ostvaren napredak, ali i da postoje oblasti u kojima treba poboljšati stanje, a to je, pre svega, nedosledna primena zakona. Šabić je ukazao i na potrebu da organi vlasti slobodu pristupa informacijama ne doživljavaju samo kao pravo javnosti da zna, već i sopstvenu obavezu da preuzmu inicijativu, te da i bez zahteva objavljuju informacije od javnog značaja, osim kada je to zakonom drugačije uređeno. Na istoj sednici, Odbor je razmatrao i listu kandidata koje sam predlaže za izbor tri člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, te predložio Narodnoj skupštini da se lista razmatra po hitnom

postupku. Za članstvo u Savetu Republičke radiodifuzne agencije predloženi su Miloš Rajković, Slobodan Veljković, Božidar Nikolić, Tamara Skrozza, Bajram Haliti i Ivan Pajdić.

4. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

4.1. Vlada Republike Srbije imenovala je 05.04.2011. godine Draganu Milićević Milutinović za državnu sekretarku zaduženu za oblast informisanja i medija u Ministarstvu kulture, informisanja i informacionog društva. Dragana Milićević Milutinović rođena je 1965. godine u Beogradu, gde je završila srednju školu i krivično-sudski smer na Pravnom fakultetu. Od 1991. do 1997. godine bila je novinarka, urednica redakcije i urednica programa na „Studiju B“, a potom do 2002. urednica u nezavisnoj produkcijskoj grupi „Mreža“. Milićević Milutinović je od 2002. do 2007. godine bila na poziciji glavne i odgovorne urednice i generalne direktorke „Studija B“. Na poziciji generalne direktorke „Jugodravo holdinga“ bila je od 2007. do 2011. godine.

4.2. Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva i šest medijskih udruženja (NUNS, ANEM, UNS, NDNV, Lokal pres i Asocijacija medija) zaključili su 18.04.2011. godine Protokol o saradnji kojim su precizirani koraci za izradu Nacrta strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine. Protokol su potpisali ministar Predrag Marković i predstavnici medijskih udruženja: Vukašin Obradović, Saša Mirković, Ljiljana Smajlović, Nedim Sejdinović, Dejan Miladinović i Veselin Simonović. Protokolom je predviđeno da Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva formira stručnu radnu grupu koja će izraditi i do 1. juna 2011. godine predložiti Nacrt strategije, sa akcionim planom za njeno sprovođenje. Radnu grupu činiće sedam članova, od kojih će pet biti izabrano na predlog medijskih udruženja i asocijacija, a dva na predlog Ministarstva. U radu radne grupe će, u svojstvu konsultanta, učestvovati i ekspert Evropske komisije. Sastancima radne grupe u svojstvu posmatrača mogu prisustvovati i po jedan predstavnik Ministarstva, civilnog društva, Saveta Evrope i OEBS. Nacrt strategije koji radna grupa uputi Ministarstvu može, po nekim pitanjima, da sadrži i alternativna rešenja sa detaljnim obrazloženjem. Konačan tekst Nacrta strategije utvrđuje Ministarstvo, i taj tekst se upućuje na javnu raspravu. Tekst koji je predložila radna grupa i konačan tekst Nacrta strategije će, dok traje javna rasprava, biti objavljeni na sajtu Ministarstva, koje je dužno da tokom javne rasprave upozna javnost sa postojanjem alternativnih rešenja.

Podsetimo, izrada Medijske strategije predstavlja zahtev medijskih i novinarskih udruženja, koji je posebno glasno istican nakon usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o

javnom informisanju leta 2009. godine. Kao osnov za Strategiju trebalo je da posluži Medijska studija, na čijoj su izradi radili eksperti koje je angažovala Evropska komisija. Inicijalno, tadašnje Ministarstvo kulture, najavilo je da će se na Nacrtu strategije raditi simultano sa serijom okruglih stolova na kojima se o Medijskoj studiji raspravljalo, a koji su održani tokom septembra 2010. godine, i da će Nacrt biti objavljen već krajem septembra, odnosno početkom oktobra. U oktobru, tadašnji ministar kulture, Nebojša Bradić, najavljivao je Nacrt medijske strategije za početak novembra. Kada se ni ovo nije dogodilo, medijskim i novinarskim udruženjima iz Ministarstva najavljivano je da će Nacrt medijske strategije svetlost dana ugledati prvo 16-tog, a zatim 22. novembra. Predstavljanje Nacrta je, međutim, ponovo odloženo, da bi tadašnji ministar kulture, Nebojša Bradić, na sastanku sa predsednicima novinarskih udruženja i asocijacija medija, predstavnicima Kancelarije Saveta Evrope, Delegacije EU i Misije OEBS u Republici Srbiji, održanom 29.12.2010. godine, objavio 20.02.2011. kao novi datum objavljivanja Nacrta i početka široke javne rasprave o istom. Bradić je tom prilikom najavio punu spremnost Ministarstva za saradnju sa svim zainteresovanim partnerima, a naročito sa medijskim udruženjima i medijskom industrijom. U februaru, nakon što se ispostavilo da Ministarstvo i dalje nema tekst sa kojim bi se pošlo u javnu raspravu, došlo je i do prve ponude predstavnicima novinarskih i medijskih udruženja da se uključe u rad i pomognu u njegovoj izradi. Razgovori o modalitetima njihovog uključivanja, nastavljeni su i nakon rekonstrukcije Kabineta premijera Cvetkovića, da bi rezultirali dogovorom šest novinarskih i medijskih udruženja i Ministarstva kulture, informisanja i informacionog društva, pretočenim u Protokol koji je potpisan 18.04.2011. godine.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

5. ORGANIZACIJA PROIZVOĐAČA FONOGRAMA SRBIJE (OFPS)

Podsećamo, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija prigovorila je u februaru Zavodu za intelektualnu svojinu da su akti Organizacije proizvođača fonograma Srbije neusaglašeni sa relevantnim odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima, i međusobno kontradiktorni, što medijske kuće dovodi u objektivnu nemogućnost da po njima postupaju. Zavod za intelektualnu svojinu kao nadležan organ nadzora, postupajući po ovom prigovoru, utvrdio je krajem marta da više članova Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera nije usaglašeno sa Tarifom naknada OFPS-a, da način upisivanja podataka o emitovanim fonogramima predviđen shodno odredbama Pravilnika nije utvrđen na način propisan Zakonom o autorskom i srodnim pravima, kao i da poslovanje OFPS-a nije usklađeno sa onim što je aktima samog OFPS-a predviđeno. Zavod je u daljem postupku

izdao čitav niz naloga OFPS-u, kojima se insistira na usklađivanju relevantnih odredbi Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera sa Zakonom. Po dobijanju izveštaja od Zavoda o utvrđenim nepravilnostima i izdatim nalogima, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija je ovaj izveštaj dostavila stanicama protiv kojih se vode postupci za privredne prestupe po Zakonu o autorskom i srodnim pravima radi korišćenja u tim postupcima. Podsećamo, OFPS je inicirao gotovo dve stotine postupaka protiv stanica širom Srbije i njihovih direktora, slanjem predstavki Republičkoj radiodifuznoj agenciji u kojima se prigovara na nedostavljanje spiskova emitovanih fonograma, odnosno njihovo nedostavljanje u formi na kojoj OFPS insistira. Republička radiodifuzna agencija oglasila se nenadležnom da po takvim predstavkama postupa, te je iste prosledila javnim tužilaštvima. Javna tužilaštva po njima su pokrenula postupke za privredne prestupe, a u pojedinim slučajevima Privredni sudovi već su izrekli kazne, koje su zakonom propisane u rasponu od 100.000 do 3.000.000 dinara. Za očekivati je da će nadležna tužilaštva, po dobijanju izveštaja Zavoda za intelektualnu svojinu, odustati od gonjenja, polazeći od činjenice da izveštaj potvrđuje da je postoji objektivna nemogućnost stanica da postupaju po odredbama OFPS-ovog Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma. Asocijacija nezavisnih elektronskih medija je izveštaj Zavoda o utvrđenim nepravilnostima i izdatim nalogima dostavila i Republičkom javnom tužilaštvu, kako bi ono u navedenom smislu izdalo i odgovarajuće uputstvo o postupanju područnih tužilaštava.

Dana 20.04.2011. godine, Upravni odbor OFPS-a je, postupajući po nalogima Zavoda za intelektualnu svojinu, izmenio i dopunio Pravilnik o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera. OFPS u saopštenju objavljenom tom prilikom tvrdi da je Pravilnik izmenjen i dopunjen u cilju ostvarivanja bolje i uspešnije saradnje između Organizacije i emitera, a radi jednostavnijeg i efikasnijeg regulisanja načina i uslova pod kojima su emiteri obavezni da prijavljuju emitovane fonograme Organizaciji proizvođača fonograma Srbije. Izmene i dopune Pravilnika predviđaju dostavu spiskova emitovanih fonograma (košuljica) putem pošte u excel tabeli snimljenoj na CD, propisuju koje elemente košuljica treba da sadrži kako bi bila ispravna i u kom roku mora biti dostavljena, ko i kako utvrđuje ispravnost i potpunost košuljica, kako se postupa sa neispravnim košuljicama i šta je svaki emiter dužan da uz košuljicu dostavi. U saopštenju se navodi i da svaki emiter u svakom momentu tokom radnog vremena Organizacije može od zaposlenih u službi koja vrši obradu košuljica da dobije sva potrebna obaveštenja oko načina i forme dostavljanja, kao i popunjavanja košuljica, telefonom, faksom ili elektronskom poštom.